

RAHASTOANTI JA OSAKKEENOMISTAJAN VEROTUS

1. Taustaa

Orion Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous 14. syyskuuta 2004 päätti rahastoannista, jossa osakkeenomistaja sai yhdellä vanhalla A-osakkeella vastikkeetta yhden uuden A-osakkeen ja yhdellä vanhalla B-osakkeella yhden uuden B-osakkeen.

Rahastoannin perusteella saatujen osakkeiden hankintamenon määräytyminen tulee muuttumaan 1. tammikuuta 2005 alkaen. Muutokset koskevat tuloverolain mukaan verotettavia luonnollisia henkilöitä.

Ennen muutoksen voimaantuloa toimeenpannuissa ja kaupparekisteriin merkityissä rahastoanneissa saatujen osakkeiden luovutuksiin sovelletaan kuitenkin nykyisiä säännöksiä. Orion Oyj:n rahastoanti merkittiin kaupparekisteriin perjantaina 17.9.2004.

2. Luonnollisten henkilöiden rahastoannissa saamiensa osakkeiden verotus

Tuloverolain mukaan omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa. Luovutusvoittoa laskettaessa vähennetään myyntihinnasta osakkeiden hankintahinta. Hankintahintana voidaan yksityishenkilön osalta käyttää myös niin sanottua hankintameno-olettamaa, jonka määrä on 20 % luovutushinnasta, jos osakkeet on omistettu alle 10 vuotta, ja 50 % luovutushinnasta, jos osakkeet on omistettu yli 10 vuotta.

Hankintameno-olettamaa käytettäessä ei voida vähentää erikseen voiton hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia, kuten välityspalkkioita. Jos käytetään todellista hankintamenoa, luovutusvoittoa tai -tappiota laskettaessa voidaan luovutuksesta aiheutuneet kustannukset vähentää.

Nykyisten säännösten mukaan verovelvollisen aikaisemmin hankkimien osakkeiden hankintamenoa ei oteta huomioon näiden osakkeiden perusteella merkittyjen osakkeiden hankintamenoa laskettaessa. Koska rahastoannissa osakkeenomistajille annetaan vastikkeetta merkittäviksi uusia osakkeita, edellä esitetty tarkoittaa käytännössä sitä,

että rahastoannissa saaduilla osakkeilla ei ole hankintamenoa lainkaan. Toisaalta alkuperäisten osakkeiden hankintameno tulee vähennettäväksi kokonaan näiden annin perusteena olevien alkuperäisten osakkeiden hankintamenoa.

Jos tuloverolain mukaan verotettava yksityishenkilö myy tällaisia rahastoannissa saamia osakkeita, näiden osakkeiden luovutuksesta syntyvä luovutusvoitto lasketaan käyttämällä hankintameno-olettamaa. Uusien, rahastoannissa saatujen osakkeiden hankinta-aika määräytyy alkuperäisten osakkeiden hankinta-ajan perusteella, jos annissa merkitään uusia osakkeita aikaisemman omistuksen puitteissa. Alkuperäisten osakkeiden hankinta-ajankohdan tai hankintamenoa määrittelyyn ei rahastoannilla ole vaikutusta.

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien osakkeiden kohdalla sovelletaan ns. fifo-periaatetta eli osuudet katsotaan luovutetuksi siinä järjestyksessä, jossa ne on saatu, ellei verovelvollinen muuta näytä. Käytännössä fifo-periaatteesta poikkeaminen arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien osakkeiden kohdalla on kuitenkin harvinaista.

Seuraava fikttiivisin luvuin esitetty esimerkki kuvaa tilannetta:

Luonnollinen henkilö on hankkinut vuonna 1984 100 osaketta hintaan 1.800 € eli 18 €/kpl ja saa rahastoannissa 100 osaketta vuonna 2004. Henkilö myy kaikki osakkeet vuoden 2004 lopussa 3.000 euron hintaan eli 15 €/kpl:

Luovutusvoitto:

100 osaketta 1.500 € – 1.800 € = ./. 300 €
100 osaketta (rahastoanti) 1.500 € – 750 €
(= 50 % x 1.500 €) = 750 €

Kun 750 €:sta vähennetään 300 €:n tappio, saadaan veronalaiseksi luovutusvoitoksi 450 €.

Pääomatulon verokanta on tällä hetkellä 29 %, jolloin luovutusvoitosta menevän veron määrä esimerkitapauksessa on 130,50 euroa.

Mikäli rahastoannissa saatuja osakkeita ei myytäisi esimerkissä mainitulla tavoin vuoden 2004

aikana, luovutuksesta aiheutunut 300 euron myyntitappio voidaan vähentää kolmena seuraavana vuotena syntyvistä myyntivoitoista.

Jos rahastoannissa saadut osakkeet myydäänkin vuonna 2005, niin hankintameno-olettama on 40 %, koska yli kymmenen vuotta omistettujen osakkeiden hankintameno-olettama muuttuu vuoden 2005 alusta.

3. Luonnollisten henkilöiden rahastoannissa saamien osakkeiden verotus uusien säännösten mukaan

Uusia säädöksiä sovelletaan, jos rahastoannin merkintä kaupparekisteriin tapahtuu 1.1.2005 tai sen jälkeen. Orion Oyj:n 14.9.2004 päättämä rahastoanti tullaan rekisteröimään ennen 31.12.2004, eivätkä alla selostetut säännökset koske tässä rahastoannissa saatujen osakkeiden luovutuksia.

Muutosten jälkeen osakkeen alkuperäinen hankintameno jaetaan sekä merkintään oikeuttavan osakkeen että merkittävän osakkeen hankintamenoksi. Mikäli näin laskettava hankintameno on pienempi kuin hankintameno-olettaman mukainen määrä, sovelletaan luonnollisten henkilöiden osalta hankintameno-olettamaa.

Hankintameno-olettama lasketaan siten, että 1.1.2005 alkaen yli kymmenen vuotta omistetun omaisuuden osalta hankintameno-olettama on 40 % luovutushinnasta.

Seuraava fiktivisin luvuin esitetty esimerkki kuvaa tilannetta:

Luonnollinen henkilö on vuonna 1984 hankkinut 100 osaketta hintaan 1.800 € eli 18 €/kpl ja saa rahastoannissa 100 osaketta vuonna 2005. Henkilö myy kaikki osakkeet vuonna 2005 hintaan 3.000 € eli 15 €/kpl.

Osakkeiden hankintameno on 1.800 €/200 eli 9 €/kpl. Hankintameno-olettaman mukainen vähennyksen vähimmäismäärä on 40 % x 3.000 € eli 1.200 € eli 6 €/kpl (eli pienempi kuin todellinen hankintameno):

Luovutusvoitto:

200 osaketta 3.000 € – 1.800 € = 1.200 €

Pääomatulon verokanta vuonna 2005 on 28 %, jolloin luovutusvoitosta menevän veron määrä esimerkkitapauksessa on 336 euroa.

4. Liiketoimintaa harjoittavien verovelvollisten verotuksesta

Edellä on käsitelty tuloverolain mukaan verotettavien luonnollisten henkilöiden verotusta. Elinkeino-tulon verottamisesta annetun lain mukaan tapahtuvasta verotuksesta voidaan lyhyesti todeta, että verouudistuksella ei ole muutettu verotusta tilanteessa, jossa osakkeenomistaja omistaa alle 10 prosenttia yhtiön osakkeista.

Hankintameno-olettamaa ei sovelleta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaisessa verotuksessa, vaan hankintameno jaetaan aina kaikille osakkeille riippumatta siitä, milloin rahastoanti on merkitty kaupparekisteriin.

5. Yhteenveto

Vuoden 2004 puolella toteutettavassa rahastoannissa saatujen osakkeiden luovutusvoitosta maksuunpantava vero voi olla pienempi kuin jos luovutettavat osakkeet saataisiin vasta vuoden 2005 puolella toteutettavassa rahastoannissa. Erityisesti rahastoannin perustana olevien osakkeiden hankintamenon jakaminen näiden alkuperäisten osakkeiden ja rahastoannissa saatavien uusien osakkeiden kesken voi kiristää luovutusvoittojen verotusta. Uusien säännösten vaikutus verotuksen kiristymisen kannalta on kuitenkin tarkasteltava tapauskohtaisesti, koska verotuskohteluun vaikuttavat muun muassa osakkeiden omistusaika ja hankintameno.

Käytä tätä selvitystä apuna laatiessasi veroilmoitusta.

